

Bratislavská medzinárodná škola liberálnych štúdií

Bakalárska práca

POSTAVENIE KATOLÍCKEJ CIRKVI NA SLOVENSKU

Študijný odbor: politológia

*ako čiastkové splnenie
podmienok pre získanie titulu*

Bakalár

Babora Rihariová

Apríl 2015

**BRATISLAVSKÁ MEDZINÁRODNÁ ŠKOLA LIBERÁLNYCH
ŠTÚDIÍ**

**POSTAVENIE KATOLÍCKEJ CIRKVI NA SLOVENSKU
BAKALÁRSKA PRÁCA**

Študijný program: Liberálne štúdiá Študijný odbor : 3.1.6 Politológia

Vedúci bakalárskej práce: prof. PhDr. František Novosád, CSc

Stupeň kvalifikácie: bakalár (v skratke „Bc.“)

Dátum odovzdania práce: 30.4.2015 Dátum obhajoby: 10. 6. 2015

Bratislava, 2015

Barbora Rihariová

Predslov

V dnešnej dobe sa stretávame s dvoma odlišnými názormi na vzťah Katolíckej cirkvi a Slovenskej republiky. Jedna skupina, považšine veriaci, sú spokojní s vplyvným postavením Katolíckej skupiny. Druhá skupina sa však neztotožňuje s týmto postavením. Počas semináru vedeného pánom Kocúrom, sme sa zaoberali otázkou, ako ľudia vnímajú cirkvi, a aké postavenie majú cirkvi ku štátom. Zaujala ma táto tématika, a rozhodla som sa, že si lepšie preskúmam ako to je so vzťahom katolíckej cirkvi na Slovensku. Keďže výrazná skupina ľudí sa pri sčítaní ľudu hlási k veriacim, no zároveň výrazná väčšina ľudí nesúhlasí so silným postavením katolíckej cirkvi, odkiaľ pramení táto sila cirkvi? Aká je viera ľudí v Boha v skutočnosti?

S pánom profesorom Novosádom sme preberali na seminári teórií politického myslenia aj jedného z najväčších filozofov, Edmunda Burka, ktorý skonštruoval konzervativizmus, ako politický smer. Na základe jeho teórií konzervativizmu, a jeho definícií najlepšieho postavenia cirkvi v štáte som si uvedomila, že sa mi správanie Slovenskej republiky a katolíckej cirkvi podobá na tento druh vzťahu, aký považoval za najlepší Edmund Burke.

Abstrakt

Názov práce: *Postavenie katolíckej cirkvi na Slovensku*

Meno: Barbora Rihariová

Univerzita: Bratislavská medzinárodná škola liberálnych vied

Školiteľ: František Novosád

KLúčové pojmy: konzervativizmus, katolícka cirkev, demokracia, sekulárny štát

Táto práca sa snaží poukázať na to, aký je vzťah katolíckej cirkvi ku štátu, konkrétne ku Slovenskej republike. V dnešnej dobe na Slovensku si ľudia často kladú otázku, či je Slovenská republika naozaj sekulárnou demokratickou republikou, ktorá sa nedá definovať žiadnou ideológiou, tak ako to je písané v *Ústave Slovenskej republiky*.

Slovenská republika je krajinou, v ktorej sa ľudia prikláňajú viac ku konzervatívnejším myšlienkam ako ku liberálnym. A aj preto je tu pozorovateľný výrazný vplyv katolíckej cirkvi. Slovenská republika vystupuje ako konzervatívna spoločnosť, ktorá sa nevedomky riadi základmi konzervativizmu ucelenými Edmundom Burkem v oblasti vzťahu štátu a cirkvi.

Na základe Burkovho diela, *Úvahách o revolúcií vo Francúzku*, ktoré presne charakterizuje konzervativizmus a na základe určitých Ústavných zákonoch, základných ľudských právach a slobôd, zmlúv medzi Svätou Stolicou a Slovenskou republikou a základnými definíciami demokracie, táto práca posúdi vzťah cirkvi ku Slovenskej republike.

Abstract

Názov práce: *Postavenie katolíckej cirkvi na Slovensku*

Meno: Barbora Rihariová

Univerzita: Bratislavská medzinárodná škola liberálnych vied

Školiteľ: František Novosád

Key words: Conservatism, Catholic Church, Democracy, Secular state

In my thesis, I have been concentrating on the relation between the Catholic Church and Slovak Republic. Nowadays, people are asking if Slovak republic is really a secular state that cannot be defined by any ideology, as it is written in the Constitution.

Slovakia is a country in which people are more conservative than liberal. That is why the influence of the Catholic Church is so strong. According to the relationship between Slovakia and the Church, this country is uncounsciously being ruled by the conservative thoughts of Edmund Burke.

The basis of the Burke's book, which defines conservatism, on the basis of these laws: basic human rights, contracts between Church and Slovak republic, definitions of democracy. This thesis will review the relationship between the Catholic Church and Slovak republic.

Pod'akovanie

Moja vďaka patrí hlavne prof. PhDr. Františkovi Novosádovi, CSc., môjmu školiteľovi, ktorý mal veľa trpezlivosti a ktorý mi poskytol veľa užitočných rád. Pomohol mi s výberom zdrojov a podporil ma, keď som to najviac potrebovala.

Ďakujem. Taktiež by som chcela poďakovať Dagmar Kusej, ktorá mi pomohla s formulovaním tézy a počas celého bakalárskeho semináru bola tou najochotnejšou najenergetickejšou pomocníčkou. Chcem poďakovať aj svojej rodine, ktorá stála pri mne počas celého obdobia.

Čestné vyhlásenie o originalnosti práce

Čestne vyhlasujem, že som záverečnú prácu vypracovala samostatne na základe svojich vedomostí a s použitím uvedenej literatúry.

Barbora Rihariová (podpis):

Dátum narodenia: 25. Február, 1992

Adresa: Hlavná 200, Partizánske 958 01

Obsah

Abstrakt	4
Abstract	5
Hypotéza.....	9
Katolícka Cirkev	10
Katolícka cirkev na Slovensku.....	12
Katolícka Cirkev v Dejinách.....	13
Konzervativizmus.....	15
Edmund Burke	17
Burke a Cirkev.....	18
Slovenská Republika ako Burkeho dieťa.....	20
Demokracia.....	23
Verejná mienka.....	27
Čo je cirkevné právo a čo povinnosť?.....	29
Katolicizmus na Slovensku.....	31
Financovanie cirkvi	33
Záver	33
Bibliografia.....	35

Hypotéza

Na základe silného postavenia katolíckej cirkvi sa Slovensk republika prikláňa viac ku Burkeho konzervtívnej spoločnosti ako ku sekulárnej demokracii a to na základe definovania slovenského národa, formovania verejnej mienky, financovania cirkvi štátom a samotného postavenia cirkvi voči štátu.

Katolícka Cirkev

Náboženstvo zohráva vo svete veľmi dôležitú úlohu. Prvé zmienky o náboženstve, o viere v posmrtný život, sú staré ako sám človek. Už od doby mladopaleolitického obdobia pochádza prvá zmienka o náboženstve, animizme. Náboženstvá sa vyvíjali rôzne v rôznych kultúrach. Viera v posmrtný život priniesla radu rôznych pravidiel, zvykov, tradícií do rôznych kultúr. Náboženstvo môžeme definovať ako určitý typ svetonázoru, ktorý ponúka odpoveď na filozofické otázky. (F. Emmert, T. Katrňák, M. Krausová, 2002, s. 235)

Európska spoločnosť je silne prepletená s kresťanstvom. V európskych dejinách zohrala veľkú úlohu Cirkev, zväčša katolícka cirkev.

Cirkev, by sme podľa sociologického slovníka mohli považovať za slovo latinského pôvodu (Ecclesia, čo v preklade znamená zhromaždenie). Tento pojem môžeme chápať dvoma spôsobmi. Označuje rôzne zhromaždenie kresťanov alebo tento pojem označuje všeobecnú formu kresťanského náboženstva. (Jandourek, 2001, str.46)

„Cirkev- slovanských a germánskych jazykoch je KIRCHE, odvodené z KYRIAKÉ-patriaci ku KYRIOS, Pánovi. Znamená dom alebo spoločenstvo Pána. Románske jazyky cirkev(ECCLESIA, IGLESIA, CHIESA) z Gréckeho EKKLESIA, al. Z hebrejského QAHAL, znamená zhromaždenie.“ (Kung, 2013)

Zrodenie katolíckej cirkvi je späté so smrťou Ježiša Krista, okolo roku 35 n.l..Počas nasledujúcich storočí vplyv katolíckej cirkvi v Európe vzrástol a katolícke vierovyznanie sa stalo najpoprednejším v Európe.

Katolícka cirkev na Slovensku je cirkev, ktorá hlása kresťanskú vieru v Ježiša Krista, vieru vo svätú trojicu, Boha otca, syna Ježiša a Ducha Svätého. Takisto hlása vieru v posmrtný život. Jej učenie sa zakladá na Biblii, ktorá sa skladá zo Starého zákona. Ten má vznik v židovskom náboženstve, a z Nového zákona, ktorý zaznamenáva život Ježiša Krista na Zemi. Vo svätej knihe nájdeme veriaci pravidlá, podľa ktorých by mali viesť svoj život. Na čele katolíckej cirkvi vo svetskom svete stojí Pápež (od roku 2013 pápež František), v duchovnom svete je to Ježiš. Ďalej cirkev tvoria arcibiskupi, biskupi, kňazi, diakoni, rehoľníci a samotní veriaci.

Katolícka cirkev zohráva dôležitú úlohu v svetových dejinách, no a taktiež vytvára svoje vlastné dejiny. Hans Kung vo svojej knihe *Katolícka cirkev v konflikte* pokladá dejiny katolíckej cirkvi za úspešné. „Optimistický a idealistický cirkevný historik by povedal : katolícka cirkev je obrovský starý strom o ktorom sa dá povedať, že ustavične rastie, rozvíja sa a speje k dokonalosti napriek tomu, že rodí zhnité ovocie a uschýnajú mu korene. Dejiny katolíckej cirkvi sa tu chápu ako proces zrenia a rastu. “ (Kung, 2013, s. 18) Proces, v ktorom ako každá iná inštitúcia, či spoločenstvo nehralo vždy len tú dobrú úlohu. A taktiež aj z dobre mienených konaní nie vždy prišiel dobrý koniec. Kung chápe katolícku cirkev ako omylnú, ľudskú.

Katolícka cirkev na Slovensku

V Katolíckej cirkvi na Slovensku pôsobí 19 biskupov, 2 397 diecéznych kňazov, 577 rehoľných kňazov, 18 trvalých diakonov, 511 seminaristov (387 diecéznych a 124 rehoľných), 722 rehoľníkov-nekňazov a 2 640 rehoľníčok. (podľa cirkevnej štatistiky z r. 2006). Farností je 2701, filiálok 3641 a 5938 kostolov a kaplniek V celom svete je celkovo jedna miliarda dvestoštrnásť miliónov katolíkov, skoro pol milióna kňazov a päťdesiatpäť tisíc rehoľníkov. . (KBS, konferencia biskupov Slovenska, 1997-2015)

Na Slovensku sa 3 708 120 osôb hlási k veriacim, čo znamená, že 68,9 percent obyvateľstva patrí k rímskokatolíckej cirkvi. Najviac veriacich má Nitriansky kraj, najmenej Košický. (KBS T. , 2012)

Na Slovensku je tridsať dva materských cirkevných škôl, sedemdesiat osem cirkevných základných škôl, štyridsať štyri cirkevných gymnázií, sedem vysokých škôl. (Zoznam, 1997)

Katolícka cirkev komunikuje so svojimi veriacimi rôznymi spôsobmi. Cez knihy a časopisy, ako napríklad obežník arcidiecézy, Katolícke noviny, Katolícky učiteľ, Liturgia, Logos, Svetlo, Logos, Čajka, Katolícke ozveny..., cez Farské listy, Pastierske listy, rádia (rádio Lumen, rádio 7), televízne vysielania (TV Lux, náboženské vysielania STV). Katolícka cirkev tak ako aj všetko okolo nás sa snaží modernizovať svoje techniky komunikácie a preto medzi nové prostriedky jej komunikácie s veriacimi patrí aj internet. (KBS, 1997)

Keďže katolícka cirkev na Slovensku predstavuje skoro sedemdesiat percent obyvateľstva, na Slovensku existujú politické strany so vzťahom ku kresťanskému náboženstvu , ktoré reprezentujú záujmy veriacich. Medzi takéto strany patrí napríklad KDĽ, SDKÚ-DS, SDK, SMK, SNS, OH OĽ, MOST HÍD a SMER. Počet poslancov týchto strán v parlamente od roku 1998 predstavuje vždy viac ako päťdesiat percent. .Od roku 2000, šesťdesiat jedna poslancov v parlamente pochádza z týchto strán čo predstavuje 46,2 percent. (M.Tížik, 2011, s. 216)

Katolícka Cirkev v Dejinách

V období od vydania Milánskeho ediktu, cez feudálne spoločnosti, vznik nových rádov, tvrdého zaobchádzania s kacírmí, križiackych výprav až po Veľkú Francúzsku revolúciu mala Cirkev veľmi dôležité postavenie v Európskych spoločnostiach.

V 4. storočí môžeme sledovať nechut' cirkvi zúčastňovať sa na dani v politike.

„Kresťan nemá záujem zúčastňovať sa na politickej moci, ani pocit zodpovednosti za jej realizáciu. Cisári nemôžu byť kresťanmi, ani kresťania cisármi. Štát je nevyhnutné zlo a len hriech urobil tento spôsob vlády nevyhnutným.“ (K.Adamová, L.Križkovský, 2000, s. 99) Neskôr sa však názor Cirkvi na zúčastňovanie sa na politickom dani zmenil. Aj rôzni filozofovi sa začali zaoberať myšlienkou, že najlepšie je pre dobro ľudstva a chránenia sa od hriechu ak sa cirkev bude podieľať na politickom dani. „Akákoľvek bude moc i celé kráľovstvo, Augustín pripomína, že sú také z Božej vôle a takto ich treba brať.“ (Puchala, 2007, s. 133)

Postupom času sa dostávala do úzkej skupiny vládnučích tried. „Biskupstvá ako jednotky cirkevnej organizácie sa stali základom budovania administratívy nových štátov.“ (J.Hečková, L.Marci. Z.Nagy, 1999, s. 99) V niektorých krajinách sa cirkev dostala na čelo vlády. V prípadoch ako Anglicko v 16. storočí, Katolícka cirkev stratila svoju vládnu silu z dôvodu rozporu záujmov katolíckej cirkvi a kráľa. Anglicko prinieslo protestantskú, Anglikánsku cirkev a pokračovalo v upevnení vládnucej moci pomocou tejto cirkvi, len podmienky už viac nediktovala cirkev vládnucej vrstve.

S príchodom osvietenstva sa cirkvi čoraz ťažšie darilo udržať si svoje postavenie. Racionalizmus viedol ľudí nielen k novým objavom, ale aj k rozličnému chápaniu svojej podstaty.

Rousseau spolu s Davidom Humom alebo Thomasom Painom stáli na čele nových ideí ohľadom slobody človeka. Rousseau zastával názor, že človek je od prírody slobodný. Hlavný argument tejto myšlienky vynára rôzne otázky ohľadom stavu spoločnosti a jej usporiadania, žiada si jej zmenu.

„Sám štát korení v slobode. Jeho základom musí byť všeobecná vôľa : jednota slobody všetkých.“ (Weischedel, 2007, s. 133) Ak sú ľudia slobodní, majú právo si vybrať pod akou vládou budú. Ak si slobodne vyberú, slobodne si volia zákon.

Prvý Vatikánsky koncil, v druhej polovici 19. storočia, zvolaný pápežom Piusom IX., v ktorom pápež vyhlásil dogmu o svojej neomylnosti, priniesol spor v katolíckej cirkvi a rozdelil jej predstaviteľov na dve skupiny, na fundamentalistov a liberalistov. Počas 2. vatikánskeho kongresu (1962- 1965) mala katolícka cirkev veľmi dobrú povesť.

Podľa Hansa Kunga, v našom demokratickom veku sotva nájdeme inštitúciu, ktorá by sa takýmto opovrhovaniu hodným spôsobom vyrovnávala s krízou a s odlišnými názormi vo svojich vlastných radoch a kt. by tak diskriminovala ženy- zákazom antikoncepcie, sobášenia kňazov, kňazskej vysviacky žien. Nijaká inštitúcia tak nepolarizuje spoločnosť a politiku na celom svete. (nekompromisné postoje v otázkach potratu, homosexuality, eutanázie). (Kung, 2013, s. 18)

Otvorenú podobu dostal spor druhom Vatikánskom koncile, kedy sa viedli otvorenejšie debaty na problémy v cirkvi a vo svete. Cirkev v ňom odsúdila komunizmus. Takisto sa venoval otázke reorganizácie inštitúcie Vatikánu. A úloha cirkvi nebyť už viac len uzavretou spoločnosťou, ale sprístupniť sa okolitému svetu. Nadviazať komunikáciu so svetským svetom. Cirkev mala úlohu udržiavať mier vo svete.

„Najvyšší veľkňaz je na základe svojho úradu neomylný v magistériu, keď ako najvyšší pastier a učiteľ všetkých veriacich, ktorý má za úlohu posilňovať svojich bratov vo viere, definitívnym úkonom vyhlasuje náuku o viere a mravoch za záväznú. Neomylnosť v magistériu má aj kolégium biskupov, keď magistérium vykonávajú biskupi zhromaždení na ekumenickom koncile, ktorí ako doktori a sudcovia viery a mravov vyhlasujú pre celú Cirkev náuku o viere alebo mravoch za takú, ktorej sa treba definitívne držať“ (KBS, KOnferencia Biskupov Slovenska, 1997)

Po konciloch sa názory na rôzne otázky rôzne menili a preto začali vznikať nové cirkvi. Slovenská republika sa prikláňa ku konzervatívnym názorom predstavených na druhom koncile. Katolícka cirkev na Slovensku sa neviaže len na biblické učenie, ale takisto aj na ústne tradičné učenie kňazov a biskupov.

Konzervativizmus

Konzervativizmus, ako jedna z mnohých stále pretrvávajúcich politických ideológií, sa formoval koncom 18. storočia, v priebehu Veľkej Francúzskej revolúcie.

Konzervativizmus je úzko spojený s pojmami ako tradícia, kolektívna skúsenosť alebo autorita.

V sociologickom slovníku je konzervativizmus definovaný ako „politická teória a ideológia. Je také životným pocitom spojený s lpéním na tom, čo bolo dosud vytvorené a odmietaním novot.“ (J.Jandourek, 2011, s. 132) Táto ideológia sa snaží o udržanie poriadku v spoločnosti. Schopnosť udržať poriadok vidí v zachovávaní vecí tak, ako sú. „Konzervativizmus neodmieta spoločenský vývoj, ale vývoj unáhlený, revolúciu, rýchle reformy a chaos.“ (F. Emmert, T. Katrňák, M. Krausová, 2002, s. 28)

Russel Kirk, zástanca konzervatívneho myslenia, vo svojom diele *Konzervatívni myslení* zastáva názor, že základný dôvod, prečo konzervatívci veria v tradíciu nie je nič iné ako viera v múdrosť ich predkov. „Konzervatívci rešpektujú múdrosť predkov a nedôverujú paušálnym zmenám. (R.Kirk, 2000, s. 26)

Konzervatívci veria, že dôvod prečo by sme mali pokračovať tak, ako do teraz je preto, lebo ak niečo pretrvalo, bolo to preto, lebo to bolo dobré. A prečo by sme teda nemali pokračovať v niečom, čo je dobré? Ďalej sa Kirk v diele *Konzervatívni myslení* venuje postaveniu náboženstva voči spoločnosti. Božie zákony sú najpodstatnejšie pre človeka a nim sa má podriaďovať všetko ostatné. (2000)

Konzervativizmus má taktiež svojich kritikov. Medzi najznámejších patrí Thomas Paine, ktorý napísal dielo *Práva človeka*, ktoré odzrkadľuje presný opak Burkeho myslenia, hlbokú kritiku jeho názorov a odlišný pohľad na Veľkú Francúzsku Revolúciu. Paine, zástanca revolúcie ako aj osvietených ideí považoval človeka za jediný legitímny zdroj moci nad sebou samým. Jediné človek môže rozhodovať akým zákonom bude podliehať. (Hitchens, 2007)

Paine teda neuznával inú autoritu ako dohodu medzi ľuďmi samými narozdiel od konzervativizmu, ktorý lipne na autorite. Tento hodnotový rozdiel medzi Burkom a

Painom, teda konzervativizmom a osvietenstvom zapríčiňuje rozdielne chápanie postavenia rozumu, nevedomosti, kolektívnej moci a pojem jednotlivca.

Konzervativizmus chápe človeka ako nedokonalú bytosť, ktorá potrebuje byť riadená. Paine, naopak vyzdvihuje individualizmus, schopnosť rozumu, rozumného myslenia človeka.

Edmund Burke

Edmund Burke, narodený v Dubline, v roku 1730, je považovaný za kritika liberálneho individualizmu, za prvého človeka, ktorý dáva ucelenú podobu konzervativizmu. Burke sa narodil do veriacej rodiny. Narodil sa ako tretie zo štyroch detí Mary a Richardovi Burkeovcom. Vo februári 1748 Edmund Burke ukončil svoje vzdelávanie v Dubline, v Trinity College. V roku 1750 Burke odišiel do Londýna, kde začal študovať právo, no školu nedokončil. (Norman, 2013)

Medzi jeho prvé diela patrí *Obhajoba prirodzenej spoločnosti*. Edmund Burke nebol len rečníkom a filozofom ale taktiež aj estetikom. Vo svojom diele *Filozofické skúmanie vznešeného a krásneho sa tento fakt potvrdzuje*.

„Prišiel z neobyčajného obdobia Britskej História, z veku Samuela Johnsona, Adama Smitha, Edwarda Gibbona, Davida Garricka, Joshua Reynoldsa a Dávida Huma, v ktorom všetci títo boli jeho priateľmi.“ (Norman, 2013, s. 1)

Neskôr sa vo svojom živote Edmund Burke ocitol v pozícií, v akej sa ocitá málo filozofov. Už sa nevenoval politike a politickému daniu len vo svojich prácach, ale ju aj vykonával ako hlavný tajomník, neskôr ako člen strany Whig.

Edmund Burke, ako aktívny politik mal možnosť nahliadnuť na vtedajšie situácie, ktoré sa diali v New Yorku, v Londýne v Indii i v Francúzskej meniacej sa spoločnosti aj z iných hľadísk ako by bolo dané v tom istom čase niekomu, kto nebol v strede diania, niekomu kto nevidel priamo do „kuchýň“ týchto krajín.

Aj preto vo svojich dielach dokázal predvídať budúci vývoj týchto krajín a politik, aké sa v nich diali. S tridsať ročnou praxou v politike, so zaniatenosťou pre danú vec, s jasnou predstavou pravdy a s vedomím svojho správneho postoja, ktorý reprezentoval rozličný postoj od mnohých vtedajšej doby sa mu podarilo napísať dielo, ktoré sa považuje za „manifest“ konzervativizmu. V diele *Úvahy o revolúcií vo Francúzku* vidíme ako sa Burke stavia na stranu tradície, zvyklosti, okolností, dôležitosti minulosti a povinností.

Burke a Cirkev

Podľa Burke na svete existuje mnoho ľudí, a každý človek je iný. Má rôzne vlastnosti, rôzne záujmy, rôzne názory a rôzne pohľady. Každý rozumie pravde tak, ako je vhodné pre neho. Okolnosti ľudia nechápu také aké sú, ale tak, ako im to vyhovuje. Preto podľa Burkeho, ak sa ustanoví štát na základe prirodzených práv človeka, ktoré hlása revolúcia, bude to mať katastrofálne dôsledky vo fungovaní a pretrvaní štátu, pretože ak by každý človek, podľa svojho prirodzeného práva začal žiadať všetko na čo má nárok, žiadal by všetko. Každý by chcel niečo iné a teda nik by nič nedostal. (Burke, 1997)

Ľudia si musia byť vedomí toho, že nie sú si rovní v zmysle, akým hlása rovnosť revolúcia.

Medzi hlavné body Burkeho kritiky revolúcií vo Francúzku patrí jej postoj v odmietaní cirkvi. Základným znakom prosperujúcej anglickej spoločnosti je jej úzka spätosť s anglikánskou, protestantskou cirkvou.

Cirkev v anglickej spoločnosti nepredstavuje len inštitúciu, ktorá reprezentuje názory istej skupiny ľudí, ale predstavuje základ spoločnosti. Určuje a formuje morálku, buduje jednotnosť. Jej názory predstavujú názory spoločnosti, odzrkadľuje Anglicko ako celok. „Všetchny její prvky byly vytvořeny pod záštitou náboženství a víry a jsou posilovány jejich sankcemi.“ (Burke, 1997, s. 98)

Cirkev predstavuje pre Burke „základ občanské společnosti, zdroj všeho dobra a vše útechy.“ (Burke, 1997, s. 99)

V 18. storočí bol ateizmus vnímaný ako hriech, ktorý nie je spáchaný len voči Bohu, ale aj voči spoločnosti samotnej.

Francúzsku revolúciu teda Burke neprijal ako revolúciu v Anglicku a veľmi striktné háji svoj názor, že revolúcia vo Francúzsku nemá žiaden spoločný bod s revolúciou v Anglicku. Anglicko sa teda nijak nepodieľa na udalostiach prebiehajúcich vo Francúzku. Ba čo viac, v mene Anglicka Burke vyhlasuje odpor k tomu, ako sa revolucionári postavili k náboženstvu a v mene vízie nejasnej budúcnosti, ktorá hlása

niečo, čo sa nedá dodržať, francúzski ľud so slepými očami uveril v „abstraktné princípy“ (Burke, 1997) a poprel prirodzenosť človeka.

„Víme, že člověk je svou přirozeností náboženský tvor, že ateizmus nejen není ve shodě s naším rozumem, ale že sa tiež pŕící naším inštiktum a nemuže zvíteziť na dlouho.“ (Burke, 1997, s. 9)

Slovenská Republika ako Burkeho dieťa

V roku 1993 sa stala Slovenská krajina samostatnou republikou, ktorá na svoju legitimitu potrebovala silné argumenty. Verejnosť neverila v silu samostatnosti Slovenskej republiky (M. Tížik, 2011) potrebovala symbolické dôkazy.

„Dôležitú úlohu pri legitimizácii nového politického poriadku zohralo náboženstvo, a to sa prejavilo aj pri právnych zmenách. Od roku 1993 bolo postupne prijímaných stále viac zákonov, ktoré sa priamo alebo nepriamo týkali náboženstva a cirkví.

Najdôležitejším zákonom sa stala ústava ako vyjadrenie symbolického charakteru nového štátu. “ (M. Tížik, 2011, s. 194). Slovenská republika je vo svojej Ústave definovaná ako „zvrchovaný, demokratický a právny štát“ (Poradca, 2007) V preambule sa slovenský národ definuje ako dedič „cyrilo-metodského duchovného dedičstva a historického odkazu Veľkej Moravy.“ (Poradca, 2007)

V pozadí našich úvah je dielo Úvahy o Revolúcii vo Francúzku a na jeho pozadí sa pozeráme na vzťah Katolíckej cirkvi na Slovensku. Burke považoval ľudí za priveľmi odlišných na nájdenie spoločného cieľa v záujmoch, teda čo ich môže zjednotiť a upevniť je viera. Od vzniku Slovenskej republiky, ktorá má dnes približne 70 percent katolíkov a ktorá definovala svoj národ ako dedičov kresťanského učenia, bolo prijatých mnoho zákonov týkajúcich sa vzťahu a postavenia cirkvi na Slovensku. „novela zákona o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností, zákon o zriadení Katolíckej univerzity v Ružomberku, úprava zákona práce, Základná zmluva medzi Svätou Stolicou a Slovenskou republikou (a z nej vyplývajúce čiastkové zmluvy), novela zákona o zmierení niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam, zmluva medzi Slovenskou republikou a registrovanými cirkvami a náboženskými spoločnosťami, zákon o rodine, novela zákona o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám, zákon o výchove a vzdelávaní, ... “ (M. Tížik, 2011, s. 195)

Slovenská republika teda vznikla a pokračuje v konzervatívnej vôli Edmunda Burkea. Náboženské prvky boli použité pri jej zrode, a takisto Cirkev predstavuje základ občianskej spoločnosti.

Tížik vo svojom diele poukazuje nielen na finančnú situáciu cirkví na Slovensku, hlavne Katolíckej cirkvi, ale taktiež aj na postoj štátnych organizácií pri hlásení Božieho posolstva. Ministerstvo Kultúry hradí návštevy pápeža, vyučovanie náboženstva na školách ale takisto sa samo zapája do šírenia kresťanskej osvety cez svoje cirkevné odbory. (M.Tížik, 2011)

„Prioritou však nie sú aktivity, ktoré by dopĺňali štátny systém, ale pastorácia, teda aktivita posväcujúca inštitúcie cirkvi, ktoré práve pastoráciou propagujú a sakralizujú vlastný svetonázor.“ (M.Tížik, 2011, s. 233)

V Ústave Slovenskej Republiky sa píše : „Cirkvi a náboženské spoločnosti spravujú svoje záležitosti samy, najmä zriaďujú svoje orgány, ustanovujú svojich duchovných, zabezpečujú vyučovanie náboženstva a zakladajú rehoľné a iné cirkevné inštitúcie nezávisle od štátnych orgánov.“ (Poradca, 2007)

Podľa zmluvy Vatikánu a Slovenska : „ Pre tvorbu, financovanie výroby a distribúciu učebníc, metodických príručiek na vyučovanie katolíckeho náboženstva, ktoré dostali schválenie príslušnej vrchnosti Katolíckej cirkvi, platia rovnaké pravidlá ako pre tvorbu, financovanie výroby a distribúciu učebníc, metodických príručiek ostatných všeobecno-vzdelávacích predmetov.“ (Konferencia Biskupov Slovenska, 1997)

Založenie neštátnej katolíckej vysokej školy v Ružomberku, financovanú katolíckou cirkvou a štátom, platením pedagógov vyučujúcich náboženskú výchovu na základných a stredných školách je katolícka cirkev privilegovanejšia ako ostatné cirkvi na Slovensku. Tento fakt podporuje Burkeho ideu, ktorá tvrdí, ako som už vyššie spomínala, že len tá spoločnosť bude prosperovať, ktorá je úzko spätá s cirkvou.

Keďže Slovenská republika potrebuje spojovací prvok pre svoj národ a tým prvkom určila náboženstvo, vyplýva nám z toho otázka, či 70% obyvateľov patrí ku katolíkom vďaka osvety, ktorú priniesla katolícka cirkev, alebo vďaka pomoci štátu, túto osvetu šíriť. Je 70% obyvateľstva Slovenskej republiky katolíkmi, lebo to sám štát umožnil a potreboval?

Rihariová: Postavenie katolíckej cirkvi na Slovensku

Slovenská republika teda nevedomky nasleduje idei Edmunda Burka, vystupuje ako konzervatívny štát, nie sekulárny.

Demokracia

Pojem demokracia, prvý krát použitý Herodotosom, označuje „formu politického zriadenia, ktorá umožňuje všetkým plnoprávnym občanom účasť na správe a riadení štátu. Je založená na princípe podriadenia sa menšiny väčšine a uznania slobody a rovnosti občanov.“ (F. Emmert, T. Katriňák, M. Krausová, 2002, s. 21)

Väčšina ľudí spája s pojmom demokracia pojmy, ako sloboda, rovnosť, právo. S týmto typom vlády prišli na svet aj názory skorej známe cez kresťanstvo ako rovnosť a sloboda. Každý sa rodí rovní druhému, slobodní sú všetci rovnako. To platí pre kresťanstvo a taktiež pre demokraciu.

Demokracia je stará forma vlády, ktorá má pôvod v Aténach, v antickom Grécku. Hoci pokusy nastolenia demokracie boli v minulosti viaceré, úspech nastal až v 18. storočí v Amerike, v Európe až po Veľkej Francúzskej Revolúcií. Demokracia, ako ju chápeme v dnešnej dobe má veľa definícií.

Alexis De Tocqueville žil v 19. storočí a bol to veľmi veľký zástanca aristokracie, pretože on sám pochádzal z aristokratickej rodiny. Na svojich životných cestách skúmal dané situácie štátov a hodnotil ich. Takisto sa venoval aj demokracii v Amerike. Vo svojom diele sa vyjadruje k tomu, ako demokracia funguje a podáva veľmi presný obraz o tomto politickom zriadení štátu, popisuje ako demokracia pôsobí a mení danú americkú spoločnosť.

Tocqueville tvrdil, že, základná charakteristika demokracie je tá, ktorá rozpráva o väčšinách, ktoré ovládajú celú spoločnosť. Väčšina je pre americkú spoločnosť základom. Viera v pravdu väčšiny je natoľko silná, že mení danú paradigmu nielen Ameriky, ale neskôr ovládne i celú Európu. (Tocqueville, 2006)

Podľa Linza a Stepana, v diele *Problém Demokratického prechodu a Konsolidácie (Problems of Democratic Transition and Consolidation)* medzi jednu z piatich častí konsolidovanej demokracie patrí občianska spoločnosť. Občianska spoločnosť je časť demokratickej spoločnosti, v ktorej je vytvorený priestor na to, aby rôzne skupiny alebo jednotlivci mohli vytvárať asociácie. Demokracia je podľa nich forma vlády, v ktorej občania majú zaručené práva. Demokracia ich ochraňuje pred porušením ich práv. (1996, str. 3-14)

Demokratické krajiny sa väčšinou prikláňajú k statusu sekulárnemu štátu. Sekulárny štát je štát, v ktorom cirkev postupne stráca vplyv a takisto aj náboženské praktiky spoločnosti sa strácajú. Náboženské autority v takomto štáte takisto strácajú svoj vplyv. (J.Jandourek, 2011, s. 213)

Rozvojom vedy sa cirkevné postavenie v Európskych spoločnostiach zmenilo, a takisto aj štáty sa začali prikláňať k sekularistickému vzhľadu. Demokratické štáty sa vo väčšine považujú za sekulárne na rozdiel od niektorých (Poľsko, Írsko), pretože idea náboženskej vernosti k jednému náboženstvu sa bije s pluralitnými podmienkami demokracie.

Podľa Alexisa de Tocquevilla ľudia sú stvorenia, ktoré lipnú na dogmách. Dokedy neprišla do Ameriky demokracia, boli to skôr dogmy náboženské. Večné pravdy ľudia potrebujú k tomu, aby si uľahčili život. Tie človek musí prijať s dôverou, aby vznikla pravda, ktorá sa stane v spoločnosti jednotná. Podľa Tocquevilla človek nedokáže zvažovať všetko. Ak by aj chcel, v živote by sa nedokázal ani len nikde pohnúť, nič by nedosiahol, celý svoj čas by len uvažoval. Avšak v americkej spoločnosti ľudia priam lipnú na názore väčšiny. (Tocqueville, 2006) Pre Američanov je nepravdepodobné, aby sa veľká skupina ľudí s rovnakým názorom mohla myliť. Tu vzrastá sklon dôvery k mase. Tento svet ovláda verejná mienka. A preto náboženské dogmy museli byť vymenené a nahradené inými. Podľa Tocqueilla, viera v Boha bola nahradená vierou v demokraciu, vo väčšinu, v rovnosť a slobodu.

Aj v dnešných časoch, kedy je demokracia rozšírená do celého sveta môžeme sledovať, že Tocqueville mal pravdu. Ešte viac pomáhajú prispieť k vierohodnosti väčšiny médiá.

„V demokratických národoch spoločný názor nielen usmerňuje myslenie jednotlivcov, no má na nich omnoho väčší vplyv ako na ktorýkoľvek iný národ. Obdobie rovnoprávnosti, neveria jedni v druhých, lebo sú vlastne rovnakí, ale tým, že sú rovnakí, takmer bezhranične dôverujú verejnej mienke, nezdá sa im pravdepodobné, že by väčšia skupina ľudí s rovnakými poznatkami mohla nemať pravdu.“ (Tocqueville, 2006, s. 628)

Podľa Alexisa Tocquevilla ľudia v demokratických spoločnostiach, tak isto ako aj v iných, potrebujú niečomu veriť. Ale v demokratickej spoločnosti je potreba jednoty názorov ľudí. Táto spoločná viera však nemá predstavovať vieru k Bohu, ale vieru v spoločnosti, v jej zákony a jej fungovanie. Náboženská viera už viac nemá byť otázkou politiky, života spoločnosti. Tú nahrádza viera v spoločnosť. Keďže človek nemá čas na to, aby zvažoval každý krok vo svojom živote, rozhodne za neho vo väčšine veciach spoločnosť. Preto musí byť stotožnený s danou spoločnosťou v ktorej žije a prijať jej názory s dôverou. (Tocqueville, 2006, s. 626)

Tocqueville si myslí, že pod jednou strechou nemôžu platiť dve dogmy, a tá náboženstvo posúva na druhú koľaj.

Alain de Botton porovnáva vo svojej knihe pesimizmus náboženstva a optimizmus sekulárnej spoločnosti. Pesimizmus vidí ako pozitívnu vlastnosť jednotlivca, ktorý si plne uvedomuje svoju bezmocnosť voči svetu, uvedomuje si svoju úbohosť. Vďaka tomu, že si uvedomujeme svoje chyby, a to nám poskytuje mať nádej. Tá nám pomáha v každodennom živote. (Botton, 2010)

A taktiež, poukázanie na chyby jednotlivca mu pomôže v začlenení sa do spoločnosti, pretože si uvedomí, že nie je sám, kto rozmýšľa alebo pociťuje isté pocity.

„Proto pocítíme takovou úlevu a třeba i vybuchneme smíchy, když konečně narazíme na autora, který nám velkoryse potvrdí, že naše nejtemnější myšlenky nejsou nic hanebného a neslýchaného, ale že je nevyhnutně sdílí celé lidstvo.“ (Botton, 2010, s. 152)

Sekulárnu spoločnosť autor opisuje ako spoločnosť, v ktorej prevláda optimizmus. Optimizmus, ktorý sa prelína so zameniteľnosťou jednotlivca so spoločnosťou.

„Ačkoli je však nepopíratelné, že vedecky a ekonomicky míří lidstvo už několik set let k výšinám, nikto z nám předse nepředstavuje lidstvo jako celel a nemůže se jako jednotivec zabývat výhradně prolumovým pokroky v genetice nebo v telekomunikacích z nichž bere sílu charakteristický a nepodložený optimismus naší doby.“ (Botton, 2010, s. 153)

Slovenská republika je vo svojej Ústave definovaná ako „zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo. (2) Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.“ (Poradca, 2007)

Slovenská republika podpísala aj zmluvu so Svätou Stolicou. „Slovenská republika a Svätá stolica, vychádzajúc, Slovenská republika z ústavných noriem a Svätá stolica z dokumentov Druhého vatikánskeho koncilu a kánonického práva, odvolávajú sa na medzinárodne uznávané princípy náboženskej slobody, na významné poslanie Katolíckej cirkvi v dejinách Slovenska, ako aj na jej aktuálnu úlohu v sociálnej, morálnej a kultúrnej oblasti, hlásiac sa k cyrilo-metodskému duchovnému dedičstvu, uznávajú prínos občanov Slovenskej republiky pre Katolícku cirkev...“ (Konferencia Biskupov Slovenska, 1997)

Slovenská republika sa deklaruje ako demokratický štát,, ktorý nemožno považovať za sekulárny. Toto postavenie ďalej vyplýva so zmluvy Slovenskej republiky s Vatikánom. V minulosti Slovenskej republiky, v jej viazaní sa na cyrilo-metodské dedičstvo, ako aj v prítomnosti, v počte veriacich, konaní štátnych organizácií a zo zákonov, môžeme vidieť, že Slovenská Republika sa viaže na Katolícku cirkev omnoho pevnejšie ako na iné cirkvi, a zmluvou so Svätou Stolicou ponúka Katolíckej cirkvi vyššie postavenie, ako iným cirkvám.

Verejná mienka

Podľa Tocquevilla má verejná mienka veľmi veľký vplyv na spoločnosť. V demokratických spoločnostiach vzrastá dôvera k mase, svet je ovládaný verejnou mienkou. Ľudia považujú za nepravdepodobné, aby to, čo považuje väčšina za správne, správne nebolo. Preto verejná mienka je dôležitý faktor v demokracii. (Tocqueville, 2006, s. 631)

Skoro 70% obyvateľov na Slovensku sa hlási ku katolíkom. Katolícka cirkev teda zastupuje pomerne veľkú časť verejnosti.

Ako je vyššie v tejto práci uvedené, komunikačné prostriedky katolíckej cirkvi so svojimi veriacimi sú rôzne. Medzi ne patria aj pastierske listy, ktoré sú čítané na nedeľných bohoslužbách v kostoloch.

„Predstavitelia mnohých krajín týmto aktérom kultúry smrti z nepochopiteľných dôvodov ponížujúco podliezajú a cez zákonodarstvo, ktoré je niekedy v rozpore so zdravým rozumom, im vychádzajú v ústrety. Takí nemajú žiadnej morálnej hrdosti a svoj národ pripravujú nielen o jeho dôstojnosť, ale pomocou zákonov ho vydávajú na zánik. Kultúra smrti skutočne ohrozuje existenciu národa....K ostrážitosti vyzývame nositeľov moci na všetkých úrovniach, rodičov, školské samosprávy a všetkých ľudí dobrej vôle. Aby sme prejavy kultúry smrti odmietali už v zárodku. Náš hlas pri akýchkoľvek voľbách môže dostať len ten kandidát, ktorý odmieta kultúru smrti. Opačným postojom by sme znevážili tých našich predkov, ktorí kládli svoje životy za dobro vlasti.“ (KBS, KBS, 2013)

Katolícka cirkev má veľkú moc pri tvorení verejnej mienky. Cirkev, ako predstaviteľka kresťanstva učí svojich veriacich ako byť morálne lepším človekom. Tvorí verejnú mienku, teda vzťah Katolíckej cirkvi ku Slovenskej republike predstavuje iný typ vzťahu, aký opísal Tocqueville v Amerike. Dogmy, tvorené vierou stále pretrvávajú. Ak teda mal Tocqueville pravdu, znamená to, že len jedna dogma je v jednom štáte platná. Riadi sa teda demokratická Slovenská Republika viac náboženskými dogmami ako demokratickými ideami?

Z výskumu na názory verejnosti na vzťah náboženstva a politiky však vyplýva niečo iné. Na otázky ako Majú cirkvi ovplyvňovať ľudí pri voľbách, vládu pri jej

rozhodovaní, ako by mali byť zastúpení veriaci politici vo verejných funkciách, však ľudia odpovedali skôr opačne. Väčšina opýtaných odpovedala na otázku tak, že z toho vyplýva, že cirkvi by nemali ovplyvňovať ľudí pri voľbách, ani zasahovať politicky do tejto oblasti. (M. Tížik, 2011, s. 321). Kto teda potom určuje vzťah cirkvi a štátu, ak nie verejnosť?

„Z výsledkov výskumov možno vidieť, že pre verejnosť má cirkev význam a oceňujú predovšetkým jej úlohu ako inštitúcie, ktorá poskytuje „duchovný servis jednotlivcom“. Oceňovaná je ako inštitúcia spásy duše a ochraňujúca morálku.“ (M. Tížik, 2011, s. 324)

Náboženstvo stojí pri zrode Slovenskej republiky, dopomohlo mu istým zmyslom k samostatnosti, legitimizácii. Podľa Tížika, katolicizmus obzvlášť. (M. Tížik, 2011, s. 328)

Čo je cirkevné právo a čo povinnosť?

Každá cirkev, nielen na Slovensku ale aj v celom svete je inštitúciou zastupujúcou náboženstvo, vieru. Jej primárna úloha je poskytovať svojim veriacim priestor pre Božie slovo, možnosť dostať sa k nemu, vysvetliť ho tak, aby ho pochopil každý. Jej úloha spočíva v interpretácii morálky podľa učenia daného náboženstva. Ponúka pravidlá, ako sa stať lepším človekom, pripravuje na posmrtný život, má úlohu zachrániť človeka po duchovnej stránke. Kresťanské učenie poskytuje svojim veriacim základné pravidlá pre morálne hodnotný život, a z toho vyplýva aj úloha cirkvi presadzovať dodržiavanie základným zákonov kresťanstva. Katolícka cirkev, na základe Biblie učí svojich veriacich ako sa správne správať, rozlišovať, čo je dobré a čo je zlé, ako sa vyhýbať hriechu a definuje čo je to hriech. Niekedy však nastáva situácia, kedy otázky a problematika, ktoré sú dôležité v občianskej spoločnosti sa prekrýva s učením katolíckej cirkvi. Na základe postavenia Slovenskej republiky na rímskokatolíckom dedičstve a umiernenom učení katolicizmu na rozdiel od ostatných svetových náboženstiev a faktu, že v Európe je kresťanstvo všadeprítomné už po storočia, sa nedostávala katolícka cirkev do sporu ohľadom ľudských práv tak často. Avšak v Biblii môžeme sledovať, najmä v starom zákone, že aj kresťanstvo dokáže byť v spore so západným štýlom myslenia, nie je až také otvorené. V starom zákone sa píše: „Keby muž spal s mužom, ako so ženou, obaja by sa dopustili ohavnosti, museli by zomrieť, ich krv by padla na nich.“ (J.Roháček, 1975)

V dnešnej dobe pozorujeme že otázky ohľadom registrovaných partnerstiev, adopcii detí homosexuálnymi pármí sú problematikou oboch strán. Na jednej strane stojí listina ľudských práv, podpísaná Slovenskou republikou, ktorá zaručuje slobodu človeka v každom bode, na druhej cirkevní predstavitelia a ich postoj na základe učenia katolíckej cirkvi, presadzovaný zo začiatku v pastierskom liste . Cez vzniknuté aliancie podporované mimovládnyimi kresťanskými organizáciami bola snaha presadiť záporné postoje v tejto otázke, a posilniť úlohu rodiny, vidieť manželstvo ako zmluvu medzi mužom a ženou a ich ako tvorcov základnej jednotky štátu, rodiny. Takéto zmýšľanie, podporené Rousseaum môže pôsobiť pesimistickým dojmom. Ak by sme sa na svet pozerali tak ako Rousseau, nevideli by sme nič pekné, pretože to považoval za umelo vytvorené. Napríklad vidieť rodinu v prvom rade ako základnú

jednotku spoločnosti založenú nie na láske a potrebe vzájomne prežívať život spolu, ale len ako niečo čo dopomáha k prežitiu ľudského druhu (Rousseau, 2002), by nás priviedlo k strate podstaty vzťahov a lásky.

Možno práve prudká, ba až proti ľudsko-právna reč pastierskeho listu a postoju referenda za rodinu odradila veriacich zúčastniť sa referenda. Svet už zažil, hlavne Európa a v nej aj Slovensko, kam až môže zájsť diskriminácia nejakej skupiny, a preto myseľ človeka, ktorému je pripomínaná nedávna história tohto kontinentu, podvedome a verejne odmieta čo i len prvé zmienky možnosti vrátiť sa späť v myslení a vyprodukovať cez strach z neznámeho pohromu. Pre skúsenosť druhej svetovej vojny a holokaustu, pre strach z následkov z konania, ktoré hraničí s diskrimináciou nemožno posudzovať, na základe neúčasti veriacich na referende za práva Rodiny, postavenie a moc katolíckej cirkvi na Slovensku. Tvrdiť, že slabne. Moc a postavenie katolíckej cirkvi nevyplýva len z prevahy katolíkov na Slovensku. Katolíci na Slovensku, väčšina z nich, dali svojou neúčasťou najavo, že o nich nemožno hovoriť ako o radikálnych katolíkoch, ale skôr o umiernených. Avšak pri definovaní charakteru vzťahu Slovenskej republiky a Kresťanstva netreba zabúdať na iné faktory, ako sme už spomínali, a to na samotnú definícia slovenského národa, kresťanskú minulosť Európy, a status postavenia Katolíckej cirkvi na základe dohôd a zákonov Slovenskej republiky. Učenie katolíckej cirkvi, nepodporené percentuálnou väčšinou v referende, teda zostáva otvorenou témou.

Katolicizmus na Slovensku

Veriaca populácia Slovenska, patriaca pod katolícku cirkev prejavila svojou účasťou, alebo lepšie povedané neúčasťou na referende, že patria do skupiny umiernených katolíkov, ktorý sa sporným otázkam radšej vyjadrovať nebudú. Takisto môžeme vidieť, že hoci skoro tvoria sedemdesiat percent obyvateľov, počty veriacich zúčastňujúcich sa nedeľných bohoslužbách pomaly klesá. Podľa výskumu z roku 2014, 8,1 percent opýtaných chodí do kostola niekoľkokrát do týždňa, 6,2 percent raz za rok. 36, 2 nechodí vôbec. (TV Noviny, 2015)

Počet veriacich je teda omnoho vyšší ako tých, ktorý navštevujú kostoly.

Môže byť táto situácia spôsobená tým, že slovenský občan sa považuje za veriaceho aj z dôvodu prepojenia náboženstva s občianskou identitou? A tak ako sa cíti byť Slovákom sa teda cíti aj veriacom. Ale v skutočnom živote náboženstvo nepraktizuje.

Aj v otázke interrupcie má Slovenský ľud iný postoj aký by mal byť podľa kresťanského učenia. Kresťanstvo má odmietavý postoj voči ukončeniu života. Podľa kresťanskej viery sa interrupciou porušuje piate prikázanie, Nezabiješ.

„Štatistika na Slovensku hovorí, že v roku 2011 pripadalo na sto narodených detí devätnásť indukovaných interupcií (19,3 %), v niektorých okresoch SR až alarmujúcich 57,2 %.“ (Centrumholding, 2013). Ženy sa v takejto situácii nezaoberajú aký postoj by mali zachovať ako veriace, skôr si za prioritu volia niečo iné. Ich konanie je odôvodnené inými príčinami. „Slovenské ženy volia potrat z rôznych príčin, je to najmä materiálna nepripravenosť na dieťa, absencia partnera, nedostatočná podpora zo strany rodiny, nepostačujúce sociálne dávky a slabá starostlivosť o slobodné matky či sociálne prípady. Volia ju aj zo zdravotných príčin, ak sú ženy v nízkom veku alebo si ďalší prírastok do rodiny nechcú a nemôžu dovoliť, ak ide o dôsledok znásilnenia, v niektorých prípadoch aj v kultúrnom kontexte, ak dieťa matka počala s nevhodným partnerom, alebo sa nenarodí do úplnej a ucelenej rodiny.“ (Centrumholding, 2013)

Náboženstvo a Katolícke učenie teda nehrajú dôležitú úlohu pri rozhodovaní sa Slovákoch v témach, ktoré sú kontroverzné ako interrupcia, registrované partnerstvá.

Hoci sa teda väčšina obyvateľov hlási k veriacim, nedá sa povedať, že väčšina vystupuje ako veriaci aj pri každodennom prežívaní svojho života. Slovenský katolík je vlažným katolíkom, takým západným.

Financovanie cirkvi

Podľa najvyššieho zákona Slovenskej Republiky a takisto Listiny základných ľudských práv a slobôd Slovenská republika garantuje náboženskú slobodu. Na Slovensku existuje 18 registrovaných cirkví, medzi najpočetnejšie patrí Rímskokatolícka, Evanjelická, Gréckokatolícka, Reformovaná katolícka, Pravoslávna. Hoci ústava Slovenskej republiky sa takisto zaväzuje finančne nepodporovať žiadnu cirkev, „Štát poskytuje registrovaným cirkvám a náboženským spoločnostiam významnú podporu pri výkone ich náboženskej a verejnoprospešnej činnosti, garantuje ich právne postavenie a možnosti ich pôsobenia vo verejnom živote. Snahou Slovenskej republiky je aj naďalej tieto vzťahy rozvíjať a legislatívne upraviť tak, aby plne zodpovedali potrebám spoločnosti. " (Ministerstvo Kultúry, 2011) V najväčšom zastúpení je Rímskokatolícka cirkev, okolo 3,7 milióna veriacich podľa sčítania ľudu v roku 2001. Ostatné cirkvi majú zastúpenie od 400 000 veriacich po 2000, z čoho vyplýva, že katolícka cirkev má najväčšie zastúpenie. (Ministerstvo Kultúry, 2011)

Táto zmena, registrácia cirkví a ich postavenie, ktoré sa charakterizuje ako postavenie „verejnoprávnych organizácií, sui generis“ (V. Maškulíková, 2012) nastala pri zrode Slovenskej republiky. Z tohto vzťahu vyplývajú zákony, ktoré viažu Slovenskú republiku financovať registrované cirkvi alebo nezasahovať do ich vnútorného usporiadania. Podľa zákona o hospodárskom zabezpečení cirkví a náboženských spoločností štátom v znení zákona č. 16/1990 Zb. a zákona č. 522/1992 Zb. Mzdy duchovných hradí v plnej miere štát (Juran, 1999, s. 116).

Cirkvi sú j vlastníkmi pozemných majetkov, na Slovensku cirkvi vlastnia skoro jednu tretinu územia Slovenskej Republiky. „Najväčším reštituentom je katolícka cirkev. Ako už HN informovali, nedávno jej na základe rozsudku Najvyššieho súdu pribudla farma pri Šali, o čosi väčšia ako Vatikán. “ (noviny, 2011)

Prispievanie k financovaniu Katolíckej cirkvi štátom vyplýva aj so zmluvy Slovenskej republiky so Svätou Stolicou. Na základe počtu veriacich a počtu kňazov a biskupov, ktorý patria do katolíckej cirkvi, a na základe postavenia katolíckej cirkvi vyplývajúceho zo zmluvy so Svätou Stolicou je Katolícka cirkev hegemonom v náboženskom poli na Slovensku (M. Tížik, 2011, s. 249)

Záver

Slovenská republika je demokratickou krajinou, ktorá na základe potreby legitimizovať sa a nájsť podobu svojho národa prijala kresťanstvo ako prvok národnej identity. Základnými pojmami pre fungujúcu demokratickú spoločnosť taktiež definovanú ako sekulárny štát je mnohonázorovosť, odzrkadľovania viacerých názorov v spoločnosti, nevedenie štátu pod určitou ideológiou ako náboženstvo. Hegemónom v oblasti náboženstva sa však na Slovensku stala Katolícka cirkev. Svoje unikátne postavenie dosiahla počtom veriacich, postavením vyplývajúcim z medzinárodných zmlúv, so samotného definovania slovenského národa, svojim majetkom a spôsobom financovania cirkvi štátu. Pre toto všetko teda už viac nemožno považovať Slovenskú republiku za sekulárny štát. Burkeho myšlienka zanechať cirkev určitú dávku moci nato, aby nám pomohla s výchovou občanov je myšlienka, ktorú môžeme sledovať pri zrode a celom pôsobení Slovenskej republiky.

Bibliografia

- KBS. (1997). Cit. 25.. Január 2015. Dostupné na Internete: KBS:
<http://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/masmedia-50/p/tlacene/c/informacne>
- Konferencia Biskupov Slovenska. (1997). Cit. 5. Február 2015. Dostupné na Internete: Zmluvy medzi SR a Svatou Stolicou: <http://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/cirkev/p/apostolska-nunciatura/i/zmluvy-medzi-sr-a-svatou-stolicou/c/zmluva-medzi-slovenskou-republikou-a-svatou-stolicou-o-katolickej-vychove-a-vzdelavani>
- TV Noviny. (2015). Cit. 5. Marec 2015. Dostupné na Internete: TV Noviny Domáce:
http://www.tvnoviny.sk/domace/1765853_zistili-kolko-ludi-chodi-na-slovensku-pravidelne-do-kostola
- Botton, A. (2010). *Náboženství pro Ateisti*. Zlín: Kniha Zlín.
- Burke, E. (1997). *Uvahy o Revolucii ve Francii*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
- Centrumholding, s. (26.. Máj 2013). *zena.atlas*. Cit. 8.. Marec 2015. Dostupné na Internete: Kolko Sloveniek netúži dieťa donosiť: <http://zena.atlas.sk/kolko-sloveniek-netuzi-dieta-donosit/deti/tehotenstvo/813587.html>
- F. Emmert, T. Katrňák, M. Krausová. (2002). *Zmaturuj z náuky o spoločnosti*. Bratislava: didaktis.
- Hitchens, C. (2007). *Thomas Paine a jeho Práva Človeka*. Beta.
- J.Hečková, Ľ.Marci. Z.Nagy. (1999). *Dejepis*. Nitra: Enigma.
- J.Jandourek. (2011). *Sociologický Slovník*. Praha: Portál.
- J.Roháček. (1975). *Svatá Biblia*. Svetová Biblická Spoločnosť.
- Juran, J. (1999). *Súčasný vzťah štátu a cirkví v Slovenskej republike*. Bratislava: Ústav pre vzťahy štátu a cirkví.
- K.Adamová, L.Križkovský. (2000). *Politologie*. Codex.
- KBS. (1997). *Konferencia Biskupov Slovenska*. Cit. 30.. Január 2015. Dostupné na Internete: Katolícka cirkev Na Slovensku: <http://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia>
- KBS. (1997-2015). *konferencia biskupov Slovenska*. Cit. 23. Január 2015. Dostupné na Internete: Konferencia biskupov Slovenska:
<http://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/cirkev>
- KBS. (December 2013). *KBS*. Cit. 8.. Február 2015. Dostupné na Internete: Pastiersky List:
www.kbs.sk/pdf/KBS/KBS2013Advent.pdf

Rihariová: Postavenie katolíckej cirkvi na Slovensku

KBS, T. (1. April 2012). *TK KBS*. Cit. 24. Január 2015. Dostupné na Internete: www.tkkbs.sk: http://www.krestandnes.cz/article/rimskokatolicka-cirkev-je-najpocetnejsou-cirkvou-na-slovensku/20063.htm

Kung, H. (2013). *Katolícka cirkev v konflikte*. Premedia.

Linz, J. J. (1996). *Problems of Democratic Transition and Consolidation*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.

M. Tížik. (2011). *Náboženstvo vo verejnom živote na Slovensku*. Bratislava: Sociologický ústav SAV.

Ministerstvo Kultúry, S. (2011). *Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky*. Cit. 10.. Marec 2015. Dostupné na Internete: Cirkvi a náboženské spoločnosti: <http://old.culture.gov.sk/cirkev-nabozenske-spolocnosti/cirkev-nabozenske-spolocnosti/dokumenty/prvne-postavenie-a-ekonomick-zabezpeenie-registrovanch-cirkv-a-nboenskch-spolonost>

Norman, J. (2013). *Edmund Burke*. Londýn: HarperCollinsPublisher.

noviny, H. (2011). *Hospodárske Noviny*. Cit. 13.. mAREC 2015. Dostupné na Internete: Cirkvám patrí asi tretina krajiny: <http://hn.hnonline.sk/slovensko-119/cirkvi-patri-asi-tretina-krajiny-431805>

Poradca, s. (2007). *Ústava Slovenskej Republiky*. Žilina: Poradca, s.r.o.

Puchala, R. (2007). *PLatón a Augustín Teológia a teológia moci*. Poprad: Mornár a syn.

R.Kirk. (2000). *Konzervatívni smyšlení*. Praha: Občanský inštitút.

KBS (1997-2015). *Katolícka cirkev*. Cit. 23. JANUÁR 2015. Dostupné na Internete: stránka Katolíckej cirkvi na Slovensku: <http://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/cirkev>

Robert Solomon, Teodor Munz, Jozef Smajz. (2004). *Filozofia ako problém*. Bratislava: Kalligram.

Tocqueville, A. (2006). *O Demokracii v Amerike*. Kalligram.

V.Maškulíková. (24.. Marec 2012). *NAJPRAVO.SK*. Cit. 10.. Marec 201. Dostupné na Internete: Demokratizácia vývoja vzťahov štátu a cirkví na Slovensku po roku 1989: <http://www.najpravo.sk/clanky/demokratizacia-vyvoja-vztahov-statu-a-cirkvi-na-slovensku-po-roku-1989.html?print=1>

Weischedel, W. (2007). *Zadné schody filozofie*. Bratislava: Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky.

Zoznam, s. (1997). *Zoznam s.r.o*. Cit. 24. Január 2015. Dostupné na Internete: Zoznam s.r.o.: <http://www.zoznam.sk/katalog/Vzdelavanie/Skoly/Skoly-zakladne/Zakladne-skoly-cirkevne/>

